

Dünya mətbuatında Qoşulmama Hərəkatının XVIII Bakı Zirvə Görüşündə aktual beynəlxalq məsələlərin müzakirə edildiyi ön plana çıxarılıb

Dünya mətbuatında Qoşulmama Hərəkatının XVIII Bakı Zirvə Görüşündə aktual beynəlxalq məsələlərin müzakirə edildiyi ön plana çıxarılıb. Tədbirdə iştirak edən ölkələrin KİV-i dövlət və hökumət başçılarının çıxışlarında global və regional problemlərin həlli ilə bağlı mühüm fikirlərə və təşəbbüslərə geniş yer ayırıblar.

Malayziyanın "Bernama" xəbər agentliyi ölkənin Baş Naziri Mahathir Bin Mohamadın Azərbaycan Prezidenti, Qoşulmama Hərəkatının sədri İlham Əliyevlə görüşündə tədbirin əhəmiyyəti barədə mülahizələrinə geniş yer ayırıb. Agentliyin xəbərində, həmçinin nüfuzlu "The Himalayan Times" qəzetinin məqaləsində Baş Nazirin "Petronas" şirkətinin Azərbaycan paytaxtındakı ofisini ziyarət etməsindən, Zirvə görüşündə çıxışından ətraflı bəhs edilir. Mahathir Bin Mohamad qeyd edib ki, 16 il əvvəl Qoşulmama Hərəkatının Zirvə Görüşü Kuala-Lumpurda keçirilib, Bakı isə bu əhəmiyyətli siyasi platformanı davam etdirərək təşkilata sədrlik edəcək.

Pakistanın "Daily Pakistan", "The Nation", "Daily Times" qəzetlərində bu ölkənin Prezidenti Arif Alvinin Azərbaycanın dövlət başçısı İlham Əliyevlə görüşü, həmçinin onun Zirvə görüşündəki çıxışına geniş yer verilib. Qeyd olunub ki, Pakistanın dövlət başçısının çıxışında Kəşmir məsələsi, Əfqanıstanda sülhün və sabitliyin bərqərar olması, habelə Yaxın Şərq problemi öz əksini tapıb, həmçinin regional münacişələrin nizamlanmasında və global məsələlərin həllində Qoşulmama Hərəkatının rolunun artırılmasının zəruriliyi vurğulanıb.

Kubanın ACN agentliyi ölkə Prezidenti Migel Diaz-Kanelin Zirvə görüşündə iştirakı və onun Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə görüşü, həmçinin onun Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin Fəxri xiyabandakı məzarını ziyarəti, UNESCO-nun Dünya İrsi Siyahısına daxil edilmiş "İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğunda gəzintisi barədə geniş reportaj yayıb. "Radio Habana" radiosunun saytında isə Bakıda keçirilən tədbirin əhəmiyyətindən bəhs olunur və Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədr seçildiyi vurğulanır.

Nepalın "DD News" və "The Rising Nepal" saytlarında da Qoşulmama Hərəkatının XVIII Bakı Zirvə Görüşü barədə videomateriallar yerləşdirilib. Bu ölkənin KİV-i Nepalın Baş Naziri Khadqa Prasad Şarma Olinin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə görüşü, tədbirdə çıxışı haqqında dərc etdikləri materiallarda AZƏRTAC-ın xəbərlərinə də istinad ediblər. Qeyd olunub ki, Azərbaycan paytaxtında dünyanın 60-a yaxın ölkəsinin dövlət və hökumət başçılarının apardıqları müzaki-

rələr global və regional problemlərin həlli yollarının axtarılması baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Əlcəzairin APS (Algeria Press Service) agentliyi bu ölkənin Prezidenti Abdelkader Bensalahın Azərbaycanın dövlət başçısı ilə görüşü haqqında ayrıca xəbər yayıb. Əlcəzairin dövlət başçısının Zirvə görüşündə çıxışı barədə materialda isə bildirilir ki, Prezident regional münacişələrin dialoq və sülh yolu ilə, BMT-nin fundamental prinsipləri və beynəlxalq hüquq normalarına uyğun şəkildə həllinin vacibliyini vurğulayıb. O, həmçinin Qoşulmama Hərəkatının yeni dünya nizamının yaradılmasında daha səmərəli rol oynayacağına əminliyini ifadə edib.

Hindistanın "The Times of India" nəşri, PTI agentliyi bu ölkənin vitse-prezidenti Muppavarapu Venkaiah Naidunun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətinin Zirvə görüşündə iştirakını geniş şəkildə işıqlandıraraq qeyd olunub ki, rəsmi Dehli Qoşulmama Hərəkatına böyük əhəmiyyət verir və onun fəaliyyətində yaxından iştirak edir. "Rajya Sabha" və NDTV telekanallarında isə tədbirlə bağlı reportajlar yayımlanıb.

Əfqanıstanın "Tolo News" telekanalı və eyniadlı informasiya agentliyi bu ölkənin Prezidenti Məhəmməd Əşrəf Qaninin Azərbaycanın dövlət başçısı ilə görüşü və onun Zirvə görüşündə iştirakı barədə reportajlar yayıb. Qeyd olunub ki, əfqan liderin çıxışında dünyada siyasi və hərbi alyansların planları fonunda Qoşulmama Hərəkatının neytral və ədalətli mövqeyinin xalqların və ölkələrin suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün təmin olunması kontekstində xüsusi əhəmiyyətə malik olduğu vurğulanıb.

Banqladeşin BSS agentliyi Qoşulmama Hərəkatının Zirvə Görüşü çərçivəsində ölkənin Baş Naziri Şeyx Hasinanın tədbir çərçivəsində Azərbaycanın dövlət başçısı İlham Əliyevlə görüşü, tədbirdə çıxışı haqqında xəbər yayıb.

Küveytin KUNA, Namibiyanın NAMPA, Liviyanın LANA, Misirin MENA, Mərakeşin "African-bulletin", Eritreyanın "Tesfa", İndoneziyanın "Antara", Banqladeşin UNB, Şri-Lankanın "Lanka Page" agentlikləri və bir çox nəşrlər və internet portalı öz ölkələrinin nümayəndə heyətlərinin Qoşulmama Hərəkatının XVIII Bakı Zirvə Görüşündə iştirakı barədə geniş xəbərlər yayıblar. Bundan başqa, tədbirdə iştirak edən dövlət və hökumət başçıların, habelə yüksək vəzifəli nümayəndələrin sosial şəbəkələrdəki səhifələrində də Zirvə görüşü haqqında məlumatlar və fotosəkillər yerləşdirilib.

* * *

Bu günlər bütün dünyanın diqqətini Azərbaycan paytaxtında keçirilən Qoşulmama Hərəkatının XVIII Zirvə Görüşünə yönəltdiyi bir məqamda Yaponiya Elm və Texnika Assosiasiyasının "J-Stage" portalında Azərbaycana həsr edilmiş analitik məqalə yer alıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Avrasiya ölkələri üzrə mütəxəssis Manabu Şimizunun məqaləsi girişdən və 10 bölmədən ibarətdir. Məqalənin girişində müəllif Azərbaycanın coğrafi mövqeyi, müstəqillik tarixi haqqında ətraflı məlumat verir. Qeyd edir ki, müstəqilliyin əldə edilməsindən sonra bu ölkənin qarşılaşdığı geosiyasi problemlər çoxqatlı olması ilə diqqəti cəlb edir. Vurğulanır ki, 1918-ci ildə formalaşan Azərbaycan Demokratik Respublikası 1920-ci ildə yenidən işğala məruz qalıb. Müəllif Azərbaycanın Avropa və Asiya arasında yerləşdiyini və Yaxın Şərq ölkələri ilə geosiyasi münasibətlərə malik olduğunu xüsusi qeyd edir.

Müəllif müasir Azərbaycanı "balanslaşdırılmış diplomatiya" ölkələrinin tipik nümunəsi kimi təqdim edir. Vurğulanır ki, məhz Azərbaycanın balanslaşdırılmış siyasəti onu Qoşulmama Hərəkatında çox mühüm fiqura çevirir. Həm də ona növbəti dövr üçün həmin Hərəkata sədrlik etmək imkanı verir.

Qoşulmama Hərəkatının soyuq müharibə başa çatdıqdan sonra əhəmiyyətini itirəcəyi barədə düşünənlərin əksinə olaraq, inkişaf etməsinə diqqət çəkən müəllif hazırda bu təşkilatın sıralarında BMT üzvü olan dövlətlərin üçdəikisinin təmsil olunmasını xüsusi qeyd edir. Bu isə onu deməyə əsas verir ki, beynəlxalq siyasətdə Qoşulmama Hərəkatının nəzərə alınması kobud səhvdir və ona yeni nöqtəyənəzərdən yanaşmaq lazımdır. Bu perspektivdə Azərbaycan diplomatiyasının üzərinə qoyulması isə həm Hərəkatın özü üçün, həm də indiki mərhələdə Azərbaycan üçün bir sınaq kimi baxılmalıdır.

Müəllif yazır ki, üzv dövlətlərin siyasi sistemlərinin və ABŞ ilə Avropaya münasibətlərinin fərqli olmasına baxmayaraq, Qoşulmama Hərəkatı çox vaxt Qərb qaydalarına qarşı müxalifliyi ifadə etmək imkanı yaratması ilə diqqəti cəlb edir. Bu forum dəyişən beynəlxalq qaydalara cavabın və tələbin ifadə mərkəzinə çevrilir. Belə ki, məhz Qoşulmama Hərəkatı 2017-ci ilin iyulunda nüvə silahının ləğvi Konvensiyasının əsas aparıcı qüvvəsinə çevrilib. Digər tərəfdən, buradakı üzv dövlətlərin əksəriyyəti uzun müddət müstəmləkə rejimində yaşayıb. Müəllif məqaləsində bu fonda "Azərbaycan diplomatiyası üçün Qoşulmama Hərəkatı nə deməkdir?" sualının cavabını verməyə çalışır.

Məqalədə Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münacişəsinin fəsadları barədə ətraflı məlumat verilir, Dağlıq Qarabağ bölgəsi ilə yanaşı, Azərbaycanın daha yeddi rayonunun Ermənistan tərəfindən işğal edildiyi diqqətə çatdırılır.

Yazının "NATO və Azərbaycan" adlı bölməsində müəllif ölkəmizin bu beynəlxalq qurumla əməkdaşlığının müxtəlif aspektlərini təhlil edir.

Azərbaycan-İran münasibətlərindən bəhs olunan bölmədə iki ölkə arasındakı tarixi əlaqələrə diqqət yetirilir.

Məqalənin daha bir bölməsi yalnız Azərbaycan üçün deyil, eyni zamanda, Xəzər dənizi ətrafında yerləşən digər dövlətlər - Rusiya, İran, Qazaxıstan və Türkmənistan üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən məsələyə həsr olunub və "Xəzər dənizi üzrə razılaşmanın əhəmiyyəti" adlanır.

"İrana qarşı sanksiyalar və "Cənub qaz dəhlizi" adlı bölmədə ABŞ-ın İranın nüvə proqramının dayandırılması üzrə razılaşmadan çıxması və İrana qarşı iqtisadi sanksiyalar tətbiq etməsinin regiona təsiri ilə bağlı təhlil aparılır.

Məqalədə Azərbaycanın İsrailə siyasi, iqtisadi və hərbi sahələrdə əməkdaşlığından bəhs edən bölmə də yer alıb.

"Coğrafi şərtlər və Azərbaycanın inkişaf strategiyası" adlı növbəti bölmədə diqqət ölkəmizin öz üstün coğrafi mövqeyindən balanslaşdırılmış diplomatiyada bəhs edən bölmədə diqqətə cəlb edilir ki, bu mövqə Azərbaycanı həm Şərq ilə Qərb, həm də Şimal ilə Cənub arasında mühüm dayaq mərkəzinə çevirir.

Məqalənin "Qoşulmama Hərəkatında mövqə hərəkatı" adlı bölməsi isə ölkəmizin xarici siyasətində Qoşulmama Hərəkatının yerinin müəyyənələməsinə həsr olunub. Müasir dünyada soyuq müharibədən sonra yaranmış beynəlxalq vəziyyət təhlil edilərək Qoşulmama Hərəkatının rolunun artmasına xüsusi diqqət yetirilib. Qeyd edilir ki, Qoşulmama Hərəkatının əsas prinsipləri Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ probleminin həlli üçün də mühüm imkanlar açır.

"Yaxın Şərq, keçmiş Sovet İttifaqı və Qoşulmama Hərəkatı" adlı bölmədə Hərəkatın tərkibi üzv dövlətlərin prinsiplərə uyğunluğu nöqtəyənəzərindən təhlil edilir. Həmin prinsiplərin quruma yeni üzvlərin qoşulmasına şərait yaratdığı qeyd edilir.

Məqalənin sonunda Azərbaycanın balanslaşdırma diplomatiyasının Qoşulmama Hərəkatı üçün münasibliyi bir daha vurğulanaraq, onun sədrliyinin təşkilat üçün əhəmiyyətli olacağı bildirilir. Qeyd edilir ki, keçmiş Sovet İttifaqı respublikaları arasında Azərbaycanın ilk olaraq Qoşulmama Hərəkatına sədr seçilməsi bu hərəkata yeni mahiyyət verə bilər.